

Recenzija, prikaz knjige, kritika/1.19

Zora Slivnik-Pavlin

RECENZIJA GLASILA JSKD RS ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

Pred nedavnim je v nakladi 500 izvodov, kot glasilo Javnega sklada za kulturne dejavnosti (JSKD) R Slovenije, izšla revija oz. glasilo *Folkloristik*. Glasilo je namenjeno predvsem poustvarjalcem ljudskega izročila in deloma tudi folkloristom, ki se strokovno ukvarjajo s tovrstnimi raziskavami.

Glasilo se imenuje po novem terminu, ki ga uvaja *Etnološki leksikon Slovenije*. Uredniški odbor glasila se je tako odločil, da bo s tem uredil zmedo v zvezi z neustrezno rabo izraza **folklorist** za plesalce oz. člane plesno-poustvarjalnih skupin.

Upajmo, da se bo nov termin uveljavil tako kot je bilo mišljeno in da bo končno konec z neustrezno rabo in nesporazumi. Morda je novi izraz najprej vzbudil nelagodje oz. negotovanje pri folkloristih in še bolj pri folkloristikah, vendar je še vedno ustrežnejši od starega, predvsem zato, ker nimamo boljšega.

Glasilo *Folkloristik* nadaljuje tradicijo *Informatorja folkloristov*, ki je bil v sedemdesetih letih namenjen le ozkemu krogu ljudi, in ki se je pozneje preimenoval v *Folklorista*. Ta je s presledki izhajal do leta 1989, ko je zanj usahnilo zanimanje, verjetno tudi pod vplivom bližajočih se političnih in drugih sprememb.

Glasilo *Folkloristik* je namenjeno vsem, ki se ljubiteljsko ukvarjajo s slovenskim ljudskim plesom in njegovim poustvarjanjem ali delujejo v skupinah, ki združujejo folkloristike (plesalce in poustvarjalce ljudskih plesov), mentorjem, plesnim učiteljem – vaditeljem, koreografom, ljudskim pevcem, pevcem ljudskih pesmi in njihovim poustvarjalcem, godcem pa tudi drugim, ki se bodisi strokovno ali ljubiteljsko ukvarjajo s katero od teh dejavnosti.

Namen glasila in uredniške politike je vzgojno-izobraževalen oz. strokovnejši pristop do vseh ljubiteljskih dejavnosti, ki iščejo svoje korenine v ljudskem izročilu. Usmerjenost v kvalitetnejše, bolj izvorno – avtentično izvajanje tako posameznih plesov kot tudi glasbenega izročila naj bi bilo usmerjeno proti poplavi vseh mogočih folklorizmov, etno in turbo-folk variant. Hkrati pa tudi proti izkrivljenemu predstavljanju ljudskega izročila ter slabemu okusu, ki ga je v zadnjem času vedno več na estradnih in drugih scenah, kjer si pojma izvornost in ljudskost predstavlja vsak po svoje in kjer se vsak tak ali drugačen folkloristik ali naturščik počuti domačega.

Folkloristik je glasilo, ki smo ga vsi folkloristi po stroki in zdajšnji folkloristiki težko pričakovali in vnaša veliko novost v delovanje in vrednotenje našega dela ter je navsezadnje tudi vir informiranja in obveščanja. Je tudi potrditev dosedanjega mnogoletnega truda članov mnogih **folklorist** skupin,

mentorjev, koreografov in sploh vseh, ki se ukvarjamo s to zvrstjo slovenske folkloristike. Glasilo tako daje našemu dosedanjemu trudu neko določeno vrednost in s poudarkom na večji strokovnosti tudi priznanje, saj mnogo let nihče ni bil prav pozoren na obrobna dogajanja v stroki, kjer je imela svoje mesto tudi »folklorika«. Ljudski ples, udejanjen pri različnih **folklorist** skupinah, je bil v strokovnih krogih vedno manj vreden oz. so se le redki folkloristi ukvarjali z »gojenjem« tovrstne dejavnosti.

Glasilo bo izhajalo enkrat letno, čeprav bi po mojem mnenju lahko izšli vsaj dve številki letno, če ne celo več. Snovi in tem je več kot dovolj, sploh glede na število ljubiteljskih

dejavnosti, ki so se v zadnjih letih precej razširile tako na področju plesnih (500 različnih **folklorističnih** skupin) kot tudi godčevskih, pevskih in drugih skupin

Naklada 500 izvodov je zelo nizka, vendar je gotovo odraz strahu uredniškega odbora, da je morda ne bodo prodali. Oblikovno je revija zelo razpoznavna in estetsko dovršena; šepa le vezava, ki jo bo treba izboljšati. Tudi naslovi oz. tematski sklopi so morda nekoliko slabo vidni, tako da bralec dobi vtis nametanosti brez reda; vendar pa so to začetniške napakice, ki kakovosti člankov ne škodijo.

Novo glasilo *Folklornik* je po tematskih sklopih razdeljeno na strokovnejši del (strokovni pretresi), gradiva, predstavitev, nasvete pri poučevanju plesov in petja, utrinke iz srečanj, ki jih organizira JSKD RS, poročila in ocene o delovanju posameznih plesnih in godčevskih skupin, pa tudi napoveduje in priporoča v branje.

Prva številka *Folklornika* je ob 70-letnici rojstva in 40-letnici delovanja na področju ohranjanja plesnega in pevskega izročila posvečena našemu kolegu in prijatelju prof. Mirku Ramovšu, etnokoreologu, koreografu mnogih odrskih postavitev ljudskih plesov in tudi učitelju.

Prvi strokovni prispevek prav omenjenega avtorja prinaša mnogo slogovnih razlag in zakonitosti ljudskih plesov in tudi njihovega izvajanja ter nasvetov plesnim učiteljem, ki želijo posamezne slogovne posebnosti prenašati na svoje plesalce.

Prispevek je zanimiv tako za folkloriste, ki jih zanima ljudski ples oz. slog plesanja, pa tudi za folklornike, ki se šele seznanjajo z različnimi slogovnimi posebnostmi plesov in njihovih izvajanj.

Za strokovno javnost je privlačen tudi prispevek Ane Eterovič, diplomantke Fakultete za družbene vede. Avtorica piše o razmerjih med folklorizmi (temeljnimi pojmi, ki ga opredeljujejo) ter funkcijami oz. različnimi pojavnimi oblikami folklorizma. Članek je zanimiv zaradi vrednotenja vseh mogočih folklorizmov, ki so zadnja leta vse bolj prisotni v medijih, kot tudi na estradni sceni v godčevskih oz. pevskih zasedbah, manj pa pri izvajalcih, poustvarjalcih ljudskih plesov. Tu se zastavlja tudi vprašanje »včerajšnje etnologije«, za katero se marsikdo med nami sprašuje, ali je res »včerajšnja«?

Članek Tjaše Pavšič govori o otroških igrarijah med Tivolijem in Nebotičnikom. Je svež, zanimiv in berljiv tako za etnologue kot tudi pedagoške delavce. Tak je tudi članek oz. seminarska naloga iz leta 1991, ki jo je za objavo pripravila naša kolegica mag. Jerneja Ferlež.

Folklornik poleg omenjenih člankov prinaša še mnogo drugega zanimivega gradiva, od izdelave ljudskih glasbil v Istri, do delovanj **folkloristične** organizacije Cioff, katere predsednik oz. predstavnik za Slovenijo je dr. Bruno Ravnikar, in ki kroji usodo marsikateri **folkloristični** skupini.

Adrijana Gaberščik in Metka Knific sta pripravili članka o petju v odraslih folklorističnih skupinah in o pripravi na petje pri otrokih.

Drugi prispevki so poljudnejši, primerni za manj strokovno zahtevno publiko, vendar kakovostni in zanimivi. Zanimivi so prispevki »Kako delati«, saj kažejo veliko voljo posameznikov do tovrstnega dela oz. ohranjanja ljudskega izročila in skrb zanj. Veliko prostora je namenjenega otroškim **folklorističnim** skupinah. Morda tudi zato, ker je v osnovnih šolah in

vrta veliko zanimanja za tovrstno vzgojo otrok, ki je hkrati gibalna in glasovno-pevska, napaja pa se v ljudskem izročilu. Andrej Košič se je lotil analize delovanja v zadnjem času nenavadno velikega števila »veteranskih« **folklorističnih** skupin, to je skupin, ki jih sestavljajo večinoma nekdanji plesalci iz posameznih skupin. Le redko kdo med njimi ni bil nikoli član kake skupine. Verjetno je tak množičen pojav povezan z idejo o vseživljenskem učenju in aktivnem življenju tudi nekoliko starejših ljudi, mlajših upokojencev in starostnikov. Gotovo pa je povezan s kakovostnejšim življenjem srednje generacije in je odraz skrbi za zdravo življenje. Tako v Ljubljani trenutno delujeta dve veteranski skupini. Veliko jih deluje na podeželju, sestavljajo pa jih plesalci, ki doslej niso nikoli organizirano plesali oz. so začeli plesati šele po upokojitvi.

Zanimivo je tudi, da je razmeroma malo mladih pevskih skupin. Tudi ljudske pesmi prepevajo večinoma starejši ljudje, le sem in tja je med takšnimi zborčki opaziti mlad obrazek.

Med poročili in ocenami je tudi članek Davida Antolina »O folklornih dejavnostih Slovencev v Ameriki« in poročila o delovanju folklorističnih skupin v Nemčiji.

Zanimiva so tudi poročila z območnih srečanj, ki jih organizira JSKD RS, in poročila o dejavnostih posameznih skupin, ki trenutno delujejo v Sloveniji.

Tudi dejavnosti samega Sklada so precej obsežne, zlasti na področjih izvajanja ljudskih plesov, organiziranja izobraževalnih seminarjev, ki so množično obiskovani (seminar v Šmartnem na Pohorju o ljudskem petju s Štajerske je obiskalo 160 slušateljev). Program je predstavljen na zadnjih straneh glasila in je precej obsežen. Na te programe se prijavlja nenavadno veliko število ljudi, kar je precej zanimiv podatek.

Čisto za konec pa JSKD RS ponuja svojim bralcem, po precej ugodnih cenah, nakup strokovne ali poljudne literature, ki pride prav za vsakdanje branje ali pri poučevanju oz. vodenju folklorističnih skupin. Cene so zelo ugodne in tako dostopne širšemu krogu bralcev in ljubiteljev.

Uredništvo novega glasila večinoma sestavljajo naši kolegi, ki so dobro podkovani v tovrstni dejavnosti, zato ne dvomim, da bodo naslednje številke glasila še boljše, zanimivejše, ter da bodo znali pritegniti k sodelovanju ljudi, ki že zdaj aktivno sodelujejo pri oblikovanju te ljubiteljske, skoraj že množične kulturne dejavnosti.

Datum prejema prispevka v uredništvo: 18. 12. 2005